

Buda=Pest, Pest=Buda

(A tatárjárásig Buda a sík oldalán volt.)

Prológus: Egy tatárjárás előtti, 1236-os keltezésű oklevélen a mai **Gellért-hegyet** még **Pesti hegynek** (Mons Pestiensis) nevezték. A Gellért köztudottan mészkő hegy. Így szép számmal voltak/vannak benne hőforrások, barlangok, sőt anyagát korán felhasználták, a mészégető kemencék is. A szláv nyelven a „**pest**” szó kemencét jelent. A magyarországi németek ezt „**Ofen**”-re, kályhára fordították. Mindez, a Duna jobb, hegyvidékes oldalán volt.

Mint közzismert, 1242-ben a tatárok elfoglalták a baloldali, fallal körülvett várost, az akkori **Budát**, és a lakosságot brutálisan kiirtották, illetve rabszíjra fűzték. Ma már, a Pápai Levéltár megnyitása után ismertté vált, hogy a muhi vesztes csatában elesett, a már fejnélküli kancellár zsebében megtalálták a királyi pecsétet. *(Normálisan gondolkodó ember, el sem tudja képzelni, hogy kancellár milyen céllal vihette magával a pecsétet az ütközetbe?).* A tatár sereg „magyar szakértője” hamis kiáltványt fogalmazott a magyarság elbujdosott lakóihoz. Ezt a latin nyelvű kiáltványt, a fogságba esett katolikus papokkal lemásoltatták. Majd velük elküldték a még el nem foglalt helyekre, így a Duna bal partján elterülő, fallal körülvett városba is, amit akkor **Budának** *(most Pestnek)* nevezték. A város abban az időben a Hanzavárosok felé irányuló kereskedelem egyik központja volt. *(Kievet, a másik kereskedelmi központot a tatárok addigra már megsemmisítették. Mindez Velencének kedvezett a legjobban!)* Míg a **Muhi** csatában kb. 65.000 katona vesztette életét, addig a Duna-parti városban közel 100.000 civil lakost öltek meg a tatárok. *(Csak a dominikánus rendházban 10.000 polgár vesztette életét a lángokban, közöttük több ezer asszony és gyermek.)*

Új székváros alapítása

Miután a tatárok, a főkán halála miatt hazaindultak, a budaiak nem költöztek vissza a bal partra, félve újabb tatár támadástól. Az újabb kutatások megkérdőjelezik a tatárok távozásának okát. Egyesek szerint a magyar hadsereg nem csak a király által Muhinál elesett, szétkergetett seregtestekből állt. A megyei bandériumok csak a megye területén voltak kötelesek harcolni. Ezek a Dunántúlon érintetlenek maradtak, és több alkalommal rajtaütöttek a fosztogató tatárokon, nekik komoly veszteséget okozva. A hadtudományban műveltebb, akár a Szentföldet is megjárt lovagok tudták, hogy a seregtestek élelmezése anno, Jeruzsálem környékén sok gondot okozott, így aztán itthon is bevezették a „felperzselt föld” taktikáját. Amikor a tatárok már minden elérhető élelmet összeraboltak, majd azt elfogyasztották bajba kerültek. Éhség, és járványok ütöttek fel köztük. Egy út maradt, minél hamarabb haza kellett térniük. *(300 évvel később, a mohácsi csatavesztés után a törökök is elfoglalták Budát, de télire hazatakarodtak. Erről az időszakról már több írásos anyag maradt meg, mint a tatárjárás koráról. Ezekben, többek között a megyei bandériumok területvédő akcióit is részletezik.)*

Itt szeretném megjegyezni, hogy **Esztergom**, az akkori királyi székváros vesztét is lakóinak buta-kapzsisága okozta. A befagyott Duna jegén helyismeret hiányában a tatárok nem tudtak átkelni, így aztán, itt is kiváló európai emberismeretükkel győzték le a mieinket: Egy nagy marhacsordát őrizetlenül hagyva hajtottak a Duna bal partjára, szemben Esztergommal. Miután városvédők, és a várvédők vizuálisan meggyőződtek (*műholdjuk, vagy drónjuk még nem volt*), hogy a tatárok elmentek, ismerve a folyót átvezették, és Esztergomba hajtották a jószágokat. A határból figyelő tatárok is ezen a „jéggázlón” jöttek át a befagyott Dunán. Sokba került az áthajtott csorda. A tatárok mindenkit meggyilkoltak, és a várost porig rombolták. (*A kővárat képtelenek voltak elfoglalni.*) Még azt sem tudjuk, hogy hol volt IV. Béla király híres kéttornyú temploma.

A horvátországi Trogirból visszaérkező IV. Béla király, a teljesen lerombolt Esztergomból **Budára** (*a jobb oldali várhegyre*) tette át székhelyét, melyet **Újpestnek** (*Novus Pestienses*) nevezett el. A másik, bal parti oldal pedig az **Ópest** (*Antiqua Pest*) nevet kapta. Érdekesség, hogy a fenti címmel rendelkező 1545-ös pecsétjén már *Sigillum Civitatis Budensis (Buda szabad királyi város)* szerepelt. Abban az időszakban **Kispest** volt a mai **Kelenföld** neve.

Az elnevezések között Zsigmond német-római császár, és a magyar király próbált rendet csinálni: **Kispest** (*a mai Buda*), **Nagypest** (*a mai Pest*) néven két várost „alakított” ki 1413-ban. (*Majd 460 év múlva, 1873-ban ez a két város, Óbudával kiegészülve fog Budapest néven egyesülni!*)

A leírtakból következik, hogy a XII. – XV. századi oklevelekben a **Buda** név, még nem a mai **Budáról** szólt, hiszen akkor még **Újpestnek** nevezték. Ennek ismeretében célszerű lenne átértékelni erre az időszakra eső források jelentését.

A török úti beszámolók, metszetek már a mai **Budára** hivatkoznak, és a régi dicső (*de a romba döntött*) *Vetus Budáról* is megemlékeznek, ami ugye csak a mostani **Pestet**, és a mostani **Óbudát** is jelenheti.

Epilógus: Talán a főváros névcserejének tisztázása közelebb fog vinni bennünket a 907-ben a fehéregyházi katedrálisba eltemetett **Árpád fejedelem** sírjának megtalálásához, valamint *villa Attilae*, továbbá *Ecilburg* és *Azelsburg* nevű várak felfedezéséhez is.

Budapest, 2015. május 21.

(*1849-ben, ezen a napon tüzték ki ismét, Budavárára a magyar trikolort.*)

dHLF

Főként, [Miksa Orsolya: A budai hévizek, in: Természet világa
Budapest, 2015. április. 182-184 pp.] és

[Gabriel Rónay: Egy angol Batu kán udvarában, (*A tatárjárás kalandora*)
Budapest, Kossuth kiadó, 2014.] **alapján.**